

**ETIČKI PROBLEMI U
SUVREMENIM DRUŠTVENIM
ISTRAŽIVANJIMA**

UVODNA RIJEČ

U ovome bloku informiranoj profesionalnoj javnosti dajemo na uvid nekoliko ideja kako bi mogao izgledati kodeks obnašanja sociologa u Hrvatskoj. Nadamo se, naime, da će se barem neki naši čitatelji i članovi zaustaviti na tome tekstu i zamisliti se prvo, nad vlastitom situacijom i drugo, nad mogućnošću da sličan tekst usvojimo jednog dana kao Etički kodeks Hrvatskog sociološkog društva.

Nekoliko je razloga za objavljivanje ovog Kodeksa ASU-a. Spomenimo samo najvažnije.

U posljednjem se desetljeću sociologija u Hrvatskoj suočila s potpunim raspadom i ono malo kohezije što je povezivala članstvo kao prijeko potrebnu znanstvenu zajednicu. Sociološki su poslenici danas agregat koji se s radom kolega upoznaje uglavnom preko baze podataka Ministarstva za znanost i tehnologiju. U tako fragmentiranom okruženju, nastojanja ovog časopisa i agilnih mladih izdavača Jesenski - Turk da stimuliraju oblikovanje neke kritične mase profesionalnog saobraćanja i mnijenja u najbolju ruku liče na entuzijastički "squash".

U fragmentiranoj zajednici mnogobrojne su mogućnosti namjernih i nenamjernih zlouporaba i manipuliranja istraživanjima. Medije su preplavile tehnike prikupljanja podataka o javnome mnijenju, ministarstva i nadležstva financiraju studije koje bi morale omogućiti odlučivanje na najosjetljivijim područjima života - kao što su manjine, raseljavanja, egzodusi, suživoti donedavna sukobljenih grupa, anomije velikih posljedica, reproduktivne politike, vrijednosni sistemi, a da niti jedno od tih područja nije doživjelo javno obznanjivanje i vrednovanje sa strane znanstvene zajednice.

Uz dosada nepostojeće, ili - ako postoje, neobznanjene standarde profesionalnog istraživanja, ostaje nam samo nada da se i bez javnosti, u osami kabineta i terena, sociolog snalazi kako zna i umije, pokušavajući se oduprijeti iskušenjima koja nanosi neprofesionalna okolina.

Kodeks je način da se pokuša zaštititi integritet i objektivnost svih tipičnih sudionika u istraživačkom procesu: istraživač, ispitanik, sponzor i korisnik. Pred kim, pitate se? Pročitajte ovaj američki kodeks. Začudit ćete se, koji panoptikum mogućih zamki i obmana čeka sociologa kada se upusti u vršenje svog poziva. Ako to dosada niste ma i djelomice iskusili na vlastitoj koži i ispisali svoje privatne priručne kodekse, evo vam prilike da to sada učinite i svoje eventualne zamisli i prijedloge pošaljete na E-mail redakcije.

Uz Kodeks ASU-a prilažemo i tekstove koji u nekoj mjeri podupiru potrebu donošenja pravila obnašanja sociologa u sljedećim desetljećima. Tekst R. Taylora i M. Orkina, poznatih istraživača empiričara iz Južne Afrike, govori o lomovima među "kvantitativnim" istraživačima u post-apartheid vremenu, tekst Slavena Letice o budućnosti sociologije u Hrvatskoj ukoliko nastavi živjeti fragmentirano i bez supstancije znanstvene zajednice, te prijevod članka Charlotte Allen, u kojem autorica prikazuje slučajeve zloupotrebe "kvalitativne" sociologije. Čini nam se da bi općeprihvaćeni standardi profesionalnog obnašanja, ako ne odmah, a ono u perspektivi, pružili mogućnost otvorenoj i utjecajnoj zajednici sociologa.

REDAKCIJA